

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦКНМ ПРИ ВУЦВКУ ПО ДОСЛІДЖЕННЮ ГРЕЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

Чимало зусиль доклали Центральна комісія у справах національних меншин ВУЦВК та Раднацмен при НКО для організації роботи по дослідженню грецького населення. Ще в 1920 році грецька секція при Одеському губернському відділі освіти провела обстеження грецьких колоній в Одеському і Тираспільському повітах, склала про це докладні наукові звіти¹.

Характерно, що плани науково-дослідної роботи серед греків неодноразово виносилися на засідання Президії ВУЦВК. Зокрема, 25 серпня 1925 року Президія затвердила склад комісії по обстеженню грецького населення України, очолювану К.Янсоном (від наркомату освіти) та С.Ялі (від ЦК нацмен)².

У 1926 році в Центральній комісії у справах національних меншин при Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітеті та Раднацмені при Народному комісаріаті освіти активно обговорювалися пропозиції Всесоюзної наради з питань культурно-освітньої роботи серед греків СРСР (травень 1926 року) про перенесення грецького наукового центру до м. Ростова.³ Однак, своєї реальної підтримки в Україні вони так і не знайшли.

Проведення наукової і культурно-освітньої роботи серед грецького населення України наштовхувалося на ряд труднощів, як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Так, Маріупольський окрвиконком повідомляв Народний комісаріат освіти України, що діяльність в даному напрямку "...ускладнюється тим, що наше грецьке населення відноситься до двох категорій: греко-елінської та греко-татарської, чи вірніше греко-турецької"⁴.

На жаль, більшість таких питань вирішувалася не на основі всебічно зваженої наукової оцінки, а на догоду політичним та ідеологічним міркуванням. Так сталося, наприклад, з введенням нового грецького правопису, обгрунтованого необхідністю відриву радянських греків від "реакційних сил" на їхній історичній батьківщині. Згадана акція викликала різке обурення вчених і культурних діячів Греції, протест Надзвичайного і Повноважного посла Греції в Радянському Союзі Андріадіса.

У відповідь на це керівництво КП(б)У не знайшло ніякого іншого виходу, як розгорнути в СРСР, і в тому числі в Україні, антигрецьку компанію. У своєму листі від 2 березня 1928 року на ім'я голів Одеського, Маріупольського, Миколаївського та Київського окрвиконкомів секретар ЦК Компартії України П.Любченко зазначає: "Цьому втручання офіційних представників грецького уряду та грецьких реакційних агентів до наших внутрішніх справ необхідно дати рішучу відсіч. Треба провести серед грецького населення роз'яснюючу компанію щодо значення реформи правопису, а також мобілізувати виступи та масові заяви грецької національної меншости про охоче і добровільне прийняття нового правопису, та протести сільрад, позапартійних зборів, нарад родичів школярів проти намагань грецького фашизму відірвати трудящих греків Радянського Союзу від надбань радянської культури"⁵ Таким чином, як довідуємося з листа одного із керівників ЦК КП(б)У, в розв'язанні найбільш важливих, доленосних для національних меншин питань, брали гору не рекомендації вчених щодо історії, культури і традицій малих народів, а настанови політичного керівництва, що випливали з поточного моменту. Однак, навіть при цьому значення досліджень, що формували нові наукові напрямки, закладали основи для подальшої роботи, важко переоцінити.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. ЦДАВО України. - Ф. 166, оп.2, спр. 617.-Арк. 4.
2. Там само. - Ф. 413, оп. 1, спр. 3.- Арк. 21.
3. Там само. - Ф. 166, оп. 6, спр. 709. - Арк. 48.
4. Там само. - спр. 5157. - Арк. 23.
- Там само.- Ф. 1, оп.20, спр. 2688.-Арк. 14.